

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ Κοινωνία και Εκπαίδευση

● Της Στάλως Λοιζίδου
Φιλολόγου

Οι ραγδαίες κοινωνικές εξελίξεις και αλλαγές, οι οποίες παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, η ανάγκη για επικοινωνία με άλλους ανθρώπους και το Ευρωπαϊκό περιβάλλον, στο οποίο πλέον ζούμε, επιβάλλουν σε όλους μας την ανάγκη της διάσωσης και διαφύλαξης της εθνικής μας κουλτούρας και παράδοσης, αλλά ταυτοχρόνως τη συμβίωση και τη συνεργασία μας με τους συνανθρώπους μας, οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς, κουλτούρες και θρησκείες. Η πολυπολιτισμικότητα είναι μια πρόκληση, την οποία καλείται να αντιμετωπίσει η κοινωνία, αλλά και το εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο οφείλει να σεβαστεί τις ανάγκες όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης, μητρικής γλώσσας, θρησκείας ή κουλτούρας, για να μπορέσουν και οι μαθητές των μειονοτήτων να νιώσουν ισάξιοι με τους υπόλοιπους μαθητές και πολίτες του κράτους.

Η κυπριακή κοινωνία τα τελευταία χρόνια, και κυρίως μετά την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει μετατραπεί σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, και αυτό ενδέχεται να γίνει ακόμη πιο έντονο τα επόμενα χρόνια, εφόσον πολλοί άνθρωποι από τις γειτονικές, αλλά φτωχότερες, χώρες μεταναστεύουν, κυνηγώντας μια ευκαιρία εργασίας και επιβίωσης. Επομένως, όπως οι ίδιοι πρέπει να σέβονται τη χώρα, η οποία τους φιλοξενεί και τους απασχολεί εργασιακά, έτσι και η ίδια η κοινωνία πρέπει να τους αποδεχτεί και να σεβαστεί τη διαφορετικότητα και τις ανάγκες τους. Τα παιδιά των μεταναστών, παρόλο που φοιτούν στα δικά μας ελληνόφωνα σχολεία, δεν σημαίνει ότι οφείλουν να αποκοπούν από την εθνική τους ταυτότητα και παράδοση, εφόσον στο σπίτι τους τηρούν τα

δικά τους έθιμα, μιλούν τη μητρική τους γλώσσα και πιστεύουν στο δικό τους Θεό. Έχουν όμως δικαίωμα στη μόρφωση και εργασία εξίσου με όλα τα υπόλοιπα παιδιά.

Μια πολυπολιτισμική κοινωνία επιβάλλει και χρειάζεται μια πολυπολιτισμική εκπαίδευση, η οποία θα συντελέσει καθοριστικά στη δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς ρατσισμό και ξενοφοβία, μιας κοινωνίας αποδοχής και αλληλοσεβασμού. Στόχος του Εκπαιδευτικού Συστήματος τα τελευταία χρόνια είναι η δημιουργία ενός κλίματος αποδοχής και σεβασμού της διαφορετικότητας μέσα στη σχολική και κατ' επέκταση στην ευρύτερη κοινωνία. Ο ρόλος των ίδιων των εκπαιδευτικών είναι σημαντικός στην πραγματοποίηση αυτού του στόχου, εφόσον πρέπει να ενθαρρύνουν μέσω των διδακτικών τους μεθόδων μια δημοκρατική ανταλλαγή απόψεων και βιωμάτων μεταξύ όλων των μαθητών από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Επομένως, η πολυπολιτισμική παιδεία έχει δύο παραμέτρους: την κοινωνική και την παιδαγωγική-εκπαιδευτική. Από αυτή τη συνύπαρξη πολιτισμών τα παιδιά θα μάθουν να αποδέχονται και να σέβονται το διαφορετικό, αλλά ταυτόχρονα θα έρθουν σε επαφή και με άλλους πολιτισμούς και λαούς, θα γίνουν γνώστες διαφορετικών παραδόσεων και κουλτουρών άλλων εθνικοτήτων.

Από την αρχή της φοίτησής τους στα σχολεία μας οι ξενόγλωσσοι μαθητές έρχονται αντιμέτωποι με το «διαφορετικό», το οποίο είναι η γλώσσα, η θρησκεία κάποιες φορές, τα έθιμα, οι συνήθειες, ακόμα και η ενδυμασία των συμμαθητών τους, η οποία μπορεί να απέχει αρκετά από τα δικά τους προκαθορισμένα -από την κουλτούρα ή τη θρησκεία τους- δεδομένα. Επακόλουθο και αναμενόμενο είναι το «πολιτισμικό σοκ», το οποίο έχουν

να αντιμετωπίσουν τα παιδιά, γιατί όλα αυτά είναι νέα δεδομένα για αυτά, είναι ένας νέος κόσμος και τρόπος ζωής, γι' αυτό χρειάζονται να νιώσουν την αποδοχή και τη στήριξη των συμμαθητών και των καθηγητών τους, για να μπορέσουν να προσαρμοστούν πιο εύκολα και πιο γρήγορα στο νέο περιβάλλον, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στα σχολικά δρώμενα και να μη νιώθουν περιθωριοποιημένα.

Το σχολείο οφείλει να προνοήσει για αυτούς τους μαθητές, να καλλιεργήσει κλίμα αλληλοσεβασμού και συνεργασίας, ξεκινώντας από τους ίδιους τους καθηγητές, οι οποίοι αποτελούν παράδειγμα για τους μαθητές, να δημιουργήσει ομάδες στήριξης για ξενόγλωσσους μαθητές και να καταρτίσει ένα σχολικό πρόγραμμα, που να πληροί όλες τις προϋποθέσεις μιας πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Εκτός από τα ξενόγλωσσα παιδιά, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί έχουν να αντιμετωπίσουν και να αποδεχτούν το «διαφορετικό», επομένως κάποια σεμινάρια για εκπαίδευση των καθηγητών σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους μέσα σε μια πολυπολιτισμική τάξη θεωρούνται απαραίτητα. Επίσης, οφείλουν να εντοπίσουν και να εφαρμόσουν μεθόδους, μέσα από τις οποίες θα προβάλλεται η ισότητα και η αποδοχή του διαφορετικού. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να διοργανωθούν σεμινάρια για τα παιδιά και τους γονείς σχετικά με την ισότητα, σχολικές γιορτές, στις οποίες θα λαμβάνουν μέρος παιδιά από όλες τις εθνικότητες, που υπάρχουν στο κάθε σχολείο, μέσα από τις οποίες θα προβληθούν διαφορετικοί πολιτισμοί και διαφορετικά έθιμα άλλων λαών, ακόμα και θεατρικές παραστάσεις, όπου παιδιά ξενόγλωσσα θα παρουσιάσουν έργα, παραμύθια ή ποιήματα από τις χώρες από τις οποίες κατάγονται, ώστε όλα τα παιδιά του σχολείου να έρθουν σε επαφή και να γνωρίσουν άλλους πολιτισμούς. Ακόμα και τα σχολικά βιβλία πρέπει να είναι προσεγμένα, ώστε να μην προβάλλουν, είτε μέσα από τα κείμενα, είτε μέσα από τις εικόνες, την εθνοκεντρική βία και τον ρατσισμό. Το έργο του Εκπαιδευτικού Συστήματος είναι καθοριστικής

σημασίας, εφόσον οι μαθητές ενός σχολείου είναι οι αυριανοί πολίτες του κράτους. Επομένως, εάν δε μάθουν μέσα από το οικογενειακό, αλλά και το σχολικό, περιβάλλον να σέβονται, να εκτιμούν και να αποδέχονται όλους τους συνανθρώπους τους, ανεξαρτήτως εθνικής ταυτότητας, τότε θα αναπτύξουν μια αντικοινωνική συμπεριφορά, η οποία θα έχει αντίκτυπο στη μετέπειτα κοινωνική τους ζωή. Η εκπαίδευση και κατ' επέκταση όλοι όσοι προνοούν γι' αυτήν και την «υπηρετούν» οφείλουν να καλλιεργήσουν χαρακτήρες και να διδάξουν «κουλτούρα», η οποία, ως έννοια, περικλείει τη γνώση, τα ιδανικά, το ήθος, τους νόμους και τους κανόνες, τα εφόδια δηλαδή, τα οποία επιβάλλεται να έχει ο κάθε πολίτης ενός κράτους.

Οφείλουμε να κατανοήσουμε την ψυχολογία ενός ανθρώπου, ο οποίος μιλά διαφορετική γλώσσα, έχει διαφορετική κουλτούρα και βρίσκεται σε μια χώρα ξένη, χωρίς φίλους ή γνωστούς, όπου ταυτοχρόνως πρέπει να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ρατσισμού. Ας σκεφτούμε εμείς τον εαυτό μας στη θέση τους! Άλλωστε δεν φταίνε οι ίδιοι, αν στη δική τους χώρα οι συνθήκες ζωής τους ανάγκασαν να ψάξουν για μια νέα, καλύτερη, ζωή, για μια νέα Ιθάκη...

